

ศาสนาและวัฒนธรรม

ทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้แทนตัวอักษรขอมที่เคยใช้กันมาแต่เดิม เมื่อ พ.ศ. 1826 เรียกว่า “ลายสือไทย” และได้มีการพัฒนาการมาเป็นลำดับจนถึงอักษรไทยในยุคปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีอักษรไทยใช้มาจนถึงทุกวันนี้

โปรดให้จารึกเรื่องราวบางส่วนที่เกิดในสมัยของพระองค์ โดยปรากฏอยู่ในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 1 ทำให้คนไทยยุคหลังได้ทราบ และนักประวัติศาสตร์ได้ใช้ศิลาจารึกดังกล่าวเป็นข้อมูลหลักฐานในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวประวัติศาสตร์สุโขทัย

ทรงรับเอาพระพุทธศาสนา นิกายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ จากลังกา ผ่านเมืองนครศรีธรรมราช มาประดิษฐานที่เมืองสุโขทัย ทำให้พระพุทธศาสนาวางรากฐานมั่นคงในอาณาจักรสุโขทัย และเผยแผ่ไปยังหัวเมืองต่างๆ ในราชอาณาจักรสุโขทัย จนกระทั่งได้กลายเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาจนถึงทุกวันนี้

เมื่อพระพุทธศาสนาได้มาตั้งมั่นที่นครศรีธรรมราช พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาจึงให้นิมนต์พระเถระชั้นผู้ใหญ่จากเมืองนครศรีธรรมราชไปตั้งเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่กรุงสุโขทัยด้วย และนับเป็นการเริ่มการเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับลังกา อีกทั้งทรงได้สดับกิตติศัพท์ของ "พระพุทธสิหิงค์" ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่เจ้าราชวงศ์ลังกาสร้างขึ้นด้วยพระพุทธลักษณะที่งดงาม และมีความศักดิ์สิทธิ์ จึงทรงให้พระยานครศรีธรรมราช เจ้าประเทศราชแต่งสาส์นให้ทูตถือไปยังลังกา เพื่อขอเป็นไมตรีและขอพระราชทานพระพุทธสิหิงค์มาเพื่อเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองไทยสืบไป

เตาทุเรียง” เป็นชื่อเรียกเตาเผาถ้วย ชาม หรือเป็นที่รู้จักกันในนามถ้วยชามสังคโลกในสมัยสุโขทัย ซึ่งเริ่มมีการผลิตตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 18 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 22 โดยทั่วไปแล้ว เตาทุเรียง หมายถึง เตาที่อยู่บริเวณตัวเมืองสุโขทัย แต่ทำกันเป็นเพียงส่วนน้อย ในพื้นที่ที่มีการทำเครื่องสังคโลกเป็นจำนวนมากก็คือ เมืองศรีสัชชนาลัย ซึ่งจะเห็นจากการขุดค้นทางโบราณคดีโดยกรมศิลปากร พบว่ามีเตาเผาเครื่องสังคโลกเป็นจำนวนมากทั้งในตัวเมืองสุโขทัยและโดยเฉพาะเมืองศรีสัชชนาลัย ลักษณะของเตาเผาที่พบจากแหล่งผลิตเครื่องสังคโลกทั้ง 2 แหล่ง ที่กล่าวมานั้น จะจำแนกออกตามลักษณะของทางเดินของลมร้อน คือ ความร้อนภายในเตาที่ถูกบังคับให้เป็นตามทิศทางที่ต้องการได้ มี 2 ประเภท คือ

1. เตาเผาชนิดที่ความร้อนระบายขึ้น
2. เตาเผาชนิดทางลมร้อนเดินผ่านหรือเดินตรง

(แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ที่ใส่ไฟ ที่วางถ้วยชาม และปล่องไฟ)

เตาเผาเครื่องสังคโลกนี้จะพบอยู่ในบริเวณใกล้แหล่งน้ำเพราะน้ำเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการผลิต ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมดิน หมักดิน และปั้นเป็นภาชนะต่างๆ แล้วจึงไปสู่ขั้นตอนของการเผาภาชนะ อีกทั้งแหล่งน้ำยังใช้เป็นเส้นทางขนส่งออกที่สำคัญอีกด้วย

ภาพจิตรกรรมจำหลักลายเส้นบนหินชนวน เรื่องชาดก ประดับผนังมณฑปวัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย

จากภาพสลักลายเส้นบนแผ่นหินชนวน ที่วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย (กลางพุทธศตวรรษที่ 19) อาจกล่าวได้ว่าเป็นต้นเค้าหรือรากของจิตรกรรมไทย ซึ่งทำขึ้นตามคำสันนิษฐานว่า พระภิกษุชาวลังกาเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในนามพระธรรมทูตสายลัทธิลังกาวงศ์ พระสงฆ์บางรูป อาจเป็นช่างที่เข้ามาสอนช่างไทย

สลักภาพลงแผ่นหินศิลปะในยุคนี้ จึงมีอิทธิพลตามอย่างรูปแบบศิลปะอินเดียอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งยังไม่มีความเป็นไทย

หากจะเริ่มการเกิดขึ้นของศิลปะทางด้านจิตรกรรมไทยที่พอจะกล่าวอ้างได้ว่า ภาพจิตรกรรมฝาผนังของไทยที่เก่าแก่ที่สุด คือ จิตรกรรมที่วัดเจติยเจ็ดแถว อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งวาดขึ้นปลายพุทธศตวรรษที่ 18 หรือ กลางพุทธศตวรรษที่ 19 ส่วนจิตรกรรมฝาผนังของสุโขทัยในที่อื่น อาจปรากฏมีอยู่บ้างแต่ไม่มีหลักฐานยืนยันชัดเจน เพราะได้ลบเลือนเสียหายไปหมด ส่วนใหญ่จะนิยมใช้สีฝุ่น (Tempera) ในการเขียนภาพตามเทคนิคโบราณ จึงมีอายุไม่ยืนยาวตามวัสดุและความชื้นที่มีแฝงอยู่ในผนังปูน

เครื่องสังคโลก

เครื่องปั้นดินเผา เป็นวัฒนธรรมเชิงทัศนศิลป์ที่สืบทอดให้เราผู้เป็นอนุชนได้สืบเนื่องความคิดของบรรพชนของเรา และพัฒนาจนมาเป็นเครื่องใช้ไม้อ้อยที่ทันสมัยจนทุกวันนี้ สุโขทัยเป็นแหล่งอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรืองมานานนับพันปี ปรากฏได้จากโบราณสถาน และโบราณวัตถุ เครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงของสุโขทัย คือ เครื่องสังคโลก

เครื่องสังคโลก หมายถึงเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นในรูปภาชนะเครื่องใช้ และเครื่องประดับอาคารต่าง ๆ เช่น ถ้วย ชาม จาน ไหดิน โถงน้ำ ขวดดิน กระจุก ป้านน้ำชา ช้อน ตลอดจนตุ๊กตารูปคน รูปสัตว์ เช่น ช้าง รูปยักษ์ รูปเทวดา พระพุทธรูป กระเบื้องมุงหลังคา สิ่งสังคโลก ลูกมะหวด ท่อน้ำ ตุ๊กตาเสียบบาล ตัวหมากรุก ซ่อฟ้า บราลี ฯลฯ มีทั้งที่เคลือบน้ำยาและไม่เคลือบน้ำยา ลักษณะเด่นคือ เป็นเครื่องปั้นดินเผาเคลือบเนื้อละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนิดเนื้อแตกลายงาสีเขียวไข่กา วิวัฒนาการของการเคลือบสีเขียวประณีตงดงาม ทำให้มีการเรียกชื่อเครื่องปั้นดินเผาสีเขียวว่า "เซลาดอน" ซึ่งเคลือบสีระดับต่าง ๆ กัน เช่น สีเขียวไข่กา สีเขียวมะกอก

การกำหนดอายุเครื่องสังคโลกจากหลักฐานที่ค้นพบเครื่องสังคโลกกับเครื่องถ้วยสีเขียวของจีนสมัยราชวงศ์หยวนในเรื่องที่จมใต้อ่าวไทยชื่อ เรือรางเกวียน กำหนดอายุประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ 19 และศึกษาเปรียบเทียบเครื่องสังคโลกกับเครื่องปั้นดินเผาจีนสมัยราชวงศ์หมิงที่พบที่ประเทศฟิลิปปินส์ ได้กำหนดเครื่องสังคโลกให้มีอายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ 18-19 การผลิตเครื่องสังคโลกเริ่มสมัยสุโขทัย แต่ได้รับการส่งเสริมเป็นสินค้าออกและขยายการผลิตจำนวนมากในสมัยกรุงศรีอยุธยา การผลิตเครื่องสังคโลกลดลงตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 23 เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ตลาดการค้าสังคโลกเปลี่ยนแปลงคือ การที่จีนหันกลับมาผลิตเครื่องลายครามน้ำเงิน-ขาว ซึ่งกลายเป็นที่นิยม และการค้าสมัยกรุงศรีอยุธยาเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเรียกร้องของชาวตะวันตกที่มีบทบาททางการเมืองในภูมิภาคนี้

คำว่า สังคโลก มีผู้สันนิษฐานไว้ต่างกัน บ้างว่ามาจากคำว่า "ซ้องโกลก" แปลว่า เตาแผ่นดินชั่ง

บ้างว่ามาจากคำว่า "ซันโกโรกุ" หรือ "ซังโกโรกุ" ในภาษาญี่ปุ่น ซึ่งอาจเพี้ยนมาจากคำว่า "สวรรค์โลก" อันเป็นชื่อที่แพร่หลายของเมืองเซียงหรือศรีสัชชาลัยในพงศาวดารอยุธยา ชื่อเครื่องปั้นดินเผาสังคโลก จึงมีความหมายเดิมจำกัดอยู่เฉพาะบริเวณเซียงหรือศรีสัชชาลัย และเมืองที่สัมพันธ์กันคือ สุโขทัย ดังได้พบเตาผลิตมากมายในบริเวณนี้ อย่างไรก็ตามเตาผลิตทางภาคเหนือของไทยอีกหลายแห่งได้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาประเภทที่เรียกว่า สังคโลก เช่นกัน

เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ หรือทรงดอกบัวตูม เป็นสถาปัตยกรรมเอกลักษณ์ของศิลปะสุโขทัย เป็นลักษณะเฉพาะของศิลปะสุโขทัย งานสถาปัตยกรรมศิลปะสุโขทัยในระยะแรกรับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมร ต่อมาได้พัฒนาเป็นศิลปกรรมของตนเอง โดยเฉพาะรูปทรงของเจดีย์ ที่แบ่งได้เป็น ๓ แบบ คือ เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ เจดีย์ทรงกลมแบบลังกา ซึ่งบางองค์ทำข้างล้อมไว้ที่ฐาน และเจดีย์ทรงปราสาทยอด ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะศรีวิชัยและศิลปะพม่าแบบพุกาม สถาปัตยกรรมพิเศษอีกอย่างหนึ่งของสุโขทัย คือมณฑปที่ประดิษฐานพระพุทธรูป (ห้องจัดแสดงประวัติศาสตร์ชาติไทย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร ๒๕๔๕)

เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่วัดมหาธาตุองค์นี้เป็นเจดีย์ประธานของวัด รายรอบด้วยเจดีย์ทิศ จำนวน ๘ องค์ องค์ที่อยู่ตรงมุมทั้งสี่มีอิทธิพลของศิลปะทวารวดี (ลำพูน) และองค์ที่อยู่กึ่งกลางทั้งสี่เป็นเจดีย์ทรงปราสาทแบบสุโขทัย (น่าจะเป็นเจดีย์ทรงปราสาทยอด thaimphosite ไม่กล้าฟันธง) และรอบฐานของเจดีย์มีปูนปั้นรูปพระสาวกในท่าอัญชูลี (ประนมมือ ไหว้) เดินประทักษิณ (เดินเวียนขวา) โดยรอบพระมหาธาตุ ด้านซ้ายและขวาของเจดีย์ประธาน มีมณฑปพระอัฐารศ ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่ มณฑปละ ๑ องค์ ส่วนด้านหน้าเป็นวิหารหลวง และวิหารสูง ที่ได้กล่าวถึงแล้วใน landscape26 และ architecture74 (นำชมอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชชาลัย กำแพงเพชร ๒๕๕๓)

กฎหมายตราสามดวง คือ ประมวลกฎหมายในรัชกาลที่ 1 เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปฐมกษัตริย์แห่งบรมราชจักรีวงศ์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชำระกฎหมายเก่า ที่มีมาแต่ครั้งโบราณ แล้วรวบรวมเป็นประมวลกฎหมายขึ้นเมื่อ จุลศักราช 1166 ตรงกับ พ.ศ. 2347 โปรดให้เรียกว่า “กฎหมายตราสามดวง” ให้อาลักษณ์ชุบเส้นหมึกสามชุด แต่ละชุดประทับตรา 3 ดวง คือ ตราพระราชสีห์ (สำหรับตำแหน่งสมุหนายก) 1 ตราพระคชสีห์ (สำหรับตำแหน่งสมุหพระกลาโหม) 1 และตราบัวแก้ว (สำหรับตำแหน่งโกษาธิบดีหมายถึงพระคลังซึ่งต่อมารวมทั้งต่างประเทศ) ไว้ทุกเล่มเก็บไว้ ณ ห้องเครื่องชุดหนึ่ง หอหลวงชุดหนึ่ง และศาลหลวงอีกชุดหนึ่ง

กฎหมายตราสามดวงนี้ ได้ใช้อาลักษณ์หลายท่านเขียนขึ้น โดยแยกเป็น “ฉบับหลวง” และ “ฉบับรองทรง” โดยสันนิษฐานว่า สำหรับฉบับหลวง ชุดหนึ่งเป็นสมุดไทย 41 เล่ม เมื่อรวม 3 ชุด จึงมีทั้งสิ้น 123 เล่ม แต่เท่าที่พบ ในปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 79 เล่ม โดยเก็บไว้ที่กระทรวงยุติธรรม 37 เล่ม และที่หอสมุดแห่งชาติ 41 เล่ม ส่วนอีก 44 เล่ม ไม่ทราบว่าจะขาดหายไปด้วยประการใด ส่วน ฉบับรองทรง นั้น ก็คือ กฎหมายตราสามดวงที่อาลักษณ์ชุดเดียวกับที่เขียนฉบับหลวง ได้เขียนขึ้น โดยเขียนในเวลาไล่เลี่ยกัน โดยฉบับหลวง เขียนในปี ฉลุ จ.ศ.1167 (พ.ศ. 2348) ส่วนฉบับรองทรงเขียนขึ้นในปีเถาะ จ.ศ. 1169 (พ.ศ. 2350)

"บุพเพสันนิวาส" เป็นนวนิยายของ **"โรมแพง"** ที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นของเซเว่นบุ๊คอวอร์ด ประจำปี พ.ศ.2553 ถูกนำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์ครั้งแรกทาง สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ผลิตโดย บริษัท บรอดคาซท์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด เขียนบทโทรทัศน์โดย ศัลยา กำกับการแสดงโดย ภาวัต พนังคศิริ นำแสดงโดย ธนวรรธน์ วรรธนะภูติ, ราณี แคมเปน, หลุยส์ สก๊อต, สุชิรา แน่นหนา, ปรมะ อิมอโนทัย, กัญญ์ณรัณ วงศ์ขจรไกล, นิรุดีร์ ศิริจรรยา, ชไมพร จตุรภูช ร่วมด้วยนักแสดงอีกคับคั่ง เริ่มออกอากาศตอนแรกวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561 ต่อจากละครเรื่อง เสน่ห์นางจิว...(ข้อมูลจาก วิกิพีเดีย)

ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์

ในปัจจุบันสามารถแบ่งประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ได้มากมายหลายประเภท โดยทั้งสิ่งพิมพ์ 2 มิติ และสิ่งพิมพ์ 3 มิติ คือ สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นแผ่นเรียบ ใช้วัสดุจำพวกกระดาษและมีเป้าหมายเพื่อนำเสนอเนื้อหาข่าวสารต่าง ๆ เช่น หนังสือ นิตยสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โบชัวร์ ใบปลิว นามบัตร แมกกาซีน พ็อกเก็ตบุ๊ก เป็นต้น ส่วนสิ่งพิมพ์ 3 มิติ คือ สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะพิเศษที่ต้องอาศัยระบบการพิมพ์แบบพิเศษ และส่วนใหญ่จะเป็นการพิมพ์โดยตรงลงบนผลิตภัณฑ์ที่สร้างรูปทรงมาแล้ว สำหรับตัวอย่างการพิมพ์แบบ 3 มิติ ได้แก่ การพิมพ์สกินบนภาชนะต่าง ๆ เช่น แก้ว กระจก พลาสติก การพิมพ์ระบบแพดบนภาชนะที่มีผิวต่างระดับ เช่น เครื่องปั้นดินเผา เครื่องใช้ไฟฟ้า การพิมพ์ระบบพ่นหมึก เช่น การพิมพ์วันหมดอายุของอาหาร กระจกต่าง ๆ โดยสามารถจำแนกประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ได้ ดังนี้

"พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท" จ.สมุทรปราการ

พระที่นั่งองค์จริงถูกเผาทำลายทั้งองค์ เมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา ทางเมืองโบราณ จึงได้จำลองพระที่นั่งสรรเพชญปราสาทองค์แรกขึ้น จากซากผังอาคารพระที่นั่งในกรุงศรีอยุธยา และหลักฐานต่างๆ ที่หลงเหลืออยู่ www.unseentourthailand.com

พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ เป็นเอกสารสำคัญที่เป็นที่ยอมรับของนักประวัติศาสตร์ว่ามีความถูกต้องน่าเชื่อถือได้ฉบับหนึ่งในบรรดาพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับต่างๆ ที่มีปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

พงศาวดารฉบับนี้ได้ถูกเขียนขึ้นใน พ.ศ. 2223 สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชโดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีมาแต่เดิมแต่ตัดทอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบอภินิหารต่างๆออกให้คงเหลือเฉพาะบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์อยุธยา เนื้อหาตามเดิมแบ่งเป็นสองเล่ม ในเล่มที่หนึ่งบันทึกเหตุการณ์ตั้งแต่แรกสถาปนากรุงศรีอยุธยา จนถึงรัชสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและเล่มที่ 2 อาจกล่าวถึงเหตุการณ์ต่อจากนั้น ซึ่งเฉพาะเล่มที่ 1 เท่านั้นที่หลงเหลือตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน

เหตุที่พระราชพงศาวดารฉบับนี้มีชื่อว่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ นั้น เนื่องจากพระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาละลักษณ์) เมื่อครั้งยังเป็นหลวงประเสริฐอักษรนิติ์อยู่นั้น ท่านได้พระราชพงศาวดารฉบับนี้จากบ้านราษฎรแห่งหนึ่งก่อนที่จะถูกนำไปเผาไฟและได้นำเอามาให้ที่หอพระสมุดวชิรญาณเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2450 ดังนั้น เมื่อนำออกมาเผยแพร่จึงได้เรียกชื่อพระราชพงศาวดารฉบับนี้ตามชื่อผู้ค้นพบ

